

PAR CILVĒKA INTELIĢENCES METAMORFOZĒM

Ar vārdu „inteliģence”, ko Rūdolfs Šteiners lieto sekojošā lekcijā, viņš apzīmē cilvēka dvēselei izsenis piemītošu spēku, kas veido izziņas tiltu starp Radītāju un radību. Tā ir spēja, pateicoties kurai cilvēks ir būtne „pēc Dieva vaiga un līdzības” un kas aptver visu trīsdalīgo cilvēku: viņa domas, jūtas un gribu. Tulkojot šo tekstu un iedomājoties mūsdienu cilvēku to lasām, vietām gribējās padoties kārdinājumam panākt viņam pretī un aizvietot vārdu „inteliģence”, kas pamazām ir ieguvis pavīsam citu nozīmi, ar tā mūsdienīgāku ekvivalentu „intelekt”, kas faktiski ir tas pats izziņas spēks, tikai Jauno laiku dabaszinātnes ietekmē, tā teikt, „objektivitātes” vārdā atbrīvojies no jebkādam jūtām un tādēļ kļuvis par sausu, aukstu, pārsvarā aprēķinošu domāšanas spēju. Sekas ir cilvēka gribas dezorientācija, jo līdz ar to viņš faktiski ir zaudējis eksistenciālo saikni ar paša būtību. Bet ņemot vērā, ka vārds „intelekt” tikpat labi pastāv arī vācu valodā un Rūdolfs Šteiners būtu varējis to lietot, ja uzskatītu par vajadzīgu (viņš lieto to visā lekcijā tikai 3 reizes), es tomēr pārvarēju kārdinājumu un atstāju visas 73 „inteliģences” savās vietās, aicinot lasītāju paturēt prātā raksturoto kopsakarību un uzmanīgi izsekot visai cilvēcei liktenīgām šīs viscilvēciskākās cilvēka spējas metamorfozēm.

Lekcija no cikla “Audzināšana kā sociālais jautājums”

Dornaha, 1919. g. 16. augusts

Saturs: ēģiptietis ar savu inteliģenci aptvēra kosmosu; grieķis – nedzīvo pasauli, mūsdienās inteliģencei ir tendence savienoties ar ļauno. Inteliģences spēku pārveidošana ar Kristus impulsa palīdzību.

Šajos apcerējumos mēs pievērsīsimies vēstures gaitai, lai izsekotu, kā pasaules spēki iesaistās mūsdienu attīstības norisē un kā tie veido mūsu cilvēciskās dzīves pamatu. Jūs jau sapratāt no vakardienas iztirzājumiem, ka kļūst arvien nepieciešamāk stīvus, abstraktus jēdzienus, pie kuriem mūsdienu cilvēks ir pieradis, padarīt plūstošus, kustīgus, dzīvus, ja vien mēs kā cilvēce gribam tikt dzīvē uz priekšu. Īpašu skaidrību šai sakarā aplūkojamais fakts ienes apcerējumi par to dvēseles spēku, kuru mēs saucam par inteliģenci un kas piešķir cilvēkam domāšanas un izziņas spēju. Jūs jau zināt, ka mūsdienu cilvēks sevišķi lepojas ar savu inteliģenci. Viņš uzskata savu inteliģenci par kaut ko sevišķi izcilu, par kaut ko tādu, ko viņš laika gaitā ir sev izcīnījis, ka tā ir zināmā mērā viņa paša nopelns.

Atskatoties uz agrākajiem kultūras periodiem, mēs redzam, ka par dažām lietām, par kurām mūsdienu cilvēks **domā**, ka izprot tās pareizi ar savu inteliģenci, t.i., kā zinātnieks, agrāko laiku cilvēkiem bijuši tēlaini priekšstati. Viņi mēģinājuši tās izprast caur mītiem, leģendām un tml. Mūsdienu cilvēks sauc šo agrāko gara un dvēseles konstitūciju par bērnišķīgu. Viņš atskatās uz šīm bērnišķīgajām cilvēces attīstības pakāpēm un uzskata par savu lielo nopelnu, ka pats nu ir ticis daudz tālāk, it sevišķi savas inteliģences jomā. Šodienas izklāstījumi tiks veltīti tieši cilvēciskās inteliģences īpatnībām; tie pievērsīsies tam dvēseles spēkam, ar kuru mūsdienu cilvēks sevišķi lepojas. Kad mūsdienās runā par inteliģenci, tad ar to tiek domāts dvēseles spēks, par kuru cilvēkiem ir noteikts priekšstats un par kuru viņi domā, ka tas varot būt un ka tam esot jābūt tādām, kādu viņi to ieradināti iedomāties.

Inteliģence, kaut arī tā bija cita veida inteliģence, piemita cilvēkiem arī agrākajos attīstības periodos, un, ja mēs gribam pilnībā iepazīt t.s. inteliģences nozīmi mūsdienu cilvēka dzīvē, mums būtu jāuzdod sev jautājums: kāda inteliģence piemita cilvēkiem agrākās attīstības stadijās un kā šī inteliģence pamazām mainījies no agrākiem laikiem līdz mūsdienām?

Šodien mēs neiesim atpakaļ tālāk par to laiku, kuru esam raduši saukt par trešo pēcatlantīdas laika periodu, proti, ēģiptiešu-haldeju laiku, kuram sekoja grieķu-latīņu laiks, kam savukārt seko mūsu laiks. Mēs aplūkosim seno ēģiptiešu un haldeju, grieķu un romiešu inteliģences īpatnības, un tad pāriesim pie tā īpaša inteliģences veida aplūkošanas, kas piemīt mums, piektā pēcatlantīdas laikmeta cilvēkiem. Jūs redzat, ka es neuzskatu, ka ir pareizi – un tas arī nav pareizi – domāt, ka inteliģence ir inteliģence un ka tā ir iespējama tikai vienā veidā; kuram nu ir inteliģence mums ierastajā nozīmē, tas arī ir gudrs, kuram tādas inteliģences nav, tas nav gudrs. Tas nav pareizi. Inteliģence iziet metamorfozes, piedzīvo pārvērtības. Tā bija citādāka ēģiptiešu-haldeju laikā nekā ir mums. Visuzskatāmāk var iedomāties ēģiptiešu-haldeju laika inteliģences atšķirību no mūsējās, ja saka, ka senais ēģiptietis, arī senais haldejs,

pateicoties savai inteliģencei, instinktīvi jūta, uztvēra, saprata paša cilvēciskās būtības radniecību ar visu kosmosu.

Par to, par ko mūsdienu cilvēks domā ar savu inteliģenci, ēģiptieši un haldeji domāja maz vai arī vispār nedomāja, jo tāda veida inteliģences viņiem nebija. Kad viņi domāja, kad viņi iedarbināja savu inteliģenci, tad šī inteliģence vienkārši dzīvoja kopsakarā ar kosmosu. Senais ēģiptietis, senais haldejs zināja, kādās attiecībās viņš atradās ar vienu vai citu Zodiaka zvaigznāju, viņš zināja, kā uz viņa dvēselisko un miesisko uzbūvi iedarbojās Mēness, Saule un citas planētas. Viņš zināja, kā cilvēkbūtni ietekmē gadalaiku secība. To visu viņš aptvēra ar savu inteliģenci. Caur to viņš guva pilnīgu iekšēju ainu par savu radniecību ar kosmosu.

Šī inteliģence pārveidojās, kad ēģiptiešu-haldeju periods bija beidzies, proti, 8. gadsimtā pirms Kristus. Pakāpeniski inteliģence kļuva par kaut ko pavisam citu nekā tā bija ēģiptiešu-haldeju laikā. Tā vairs nevarēja izprast cilvēka saistību ar kosmosu, kā tas bija iespējams līdz 8. gadsimtam. Cilvēki vēl zināja par šo saistību ar kosmosu, taču šīs zināšanas bija tikai sava veida atbalss, sava veida atmiņas par to, kas par šīm lietām bija zināms agrāk; toties grieķu inteliģence ieguva spēju vairāk domāt par sevi pašu, proti, par to, kāds viņš ir ne tik daudz saistībā ar kosmosu, bet gan kāds viņš ir tieši neatkarīgi no kosmosa, kā Zemes iemītnieks. Grieķis guva skaidru sajūtu par to, tieši lietojot savu inteliģenci; ar šo inteliģenci viņš aptvēra visu to uz Zemes, kas pakļauts nāvei, kas ir mirstīgs.

Inteliģencei attīstoties tālāk, kopš 15. gs. vidus, t.i., sākoties 5. pēcatlantīdas laika posmam, šī sajūta ir izzudusi. Grieķis zināja: ja viņš gribēja saprast pārjutekliskas lietas, viņam bija jāpielieto gaišredzība, kas tajā laikā, sevišķi pirmskristīgajos laikos, vēl pastāvēja kā vairāk vai mazāk atavistiska spēja. Viņš zināja, ka ar domām, ar inteliģenci var iepazīt tikai tās likumsakarības, kas ir visa tā pamatā, kas uz Zemes ir pakļauts nāvei, kas ir mirstīgs. 'Ja es gribu saprast dzīvo,' – viņš sev teica – 'man ir jāpielieto gaišredzības spēja'. Platona skolnieki teica: 'Ar domām vien es aptveru tikai nedzīvo'.

Grieķu slepenskolās šī situācija tika izklāstīta pavisam noteiktā veidā. Tur slepenskolniekiem tika pateikts tā: „Viss ir garīgs, arī tajos procesos, kas šķiet materiāli, norisinās garīgie procesi, arī to pamatā ir garīgas likumsakarības. Tajā, kas jums parādās kā zemišķi materiālais, būtībā arī valda garīgie likumi. Ir tādi garīgie likumi, kuriem jūs esat pakļauti tādēļ, ka jums ir miesa. Tā kā jūs esat miesiskas būtnes, tad, tikko jūs pārkāpjat nāves sliekšni, jūsu miesa tiek nodota materiālām Zemes varām un materiāliem spēkiem un savienojas ar tās vielām. Taču šie Zemes materiālie spēki un vielas tikai šķiet esam materiāli. Arī tie ir garīgi, bet tie ir caurauti ar tādu garīgumu, kas jums parādās kā nāve. Ja jūs ar savu inteliģenci aptverat kaut kādus likumus, tad tie ir likumi, kas attiecas uz mirušo. Tie attiecas uz to, ko satur kapi, proti, uz liķiem.” Daudzi grieķu slepenskolnieki bija pārliecināti, ka cilvēka inteliģence var aptvert tikai to, ko uzņem kapi, tikai liķus. "Ja jūs gribat zināt" – tā slepenskolotājs teica saviem slepenskolniekiem –, "kādā garīgumā jūs dzīvojat, kad jūs dzīvojat uz Zemes vai kad jūs ar savu dvēseli brīvi no miesas atrodaties starp nāvi un jaunu piedzimšanu, jums raudzītais jāuzņem tā, lai tas kļūtu par jūsu dziļi iekšēju pārliecību. Ja jūs nepadara raudzīto par savu pārliecību, ja jūs ar savu inteliģenci veidojat jēdzienus un idejas, tad jūs saprotat tikai to, kas ir tās matērijas gars, kas dzīvo jūsu ķermeņos."

Kamēr ēģiptietis un haldejs ar savu inteliģenci sajūta un uztvēra savu radniecību ar visu kosmosu, grieķis ar savu inteliģenci uztvēra tikai to, kas valda kapsētās. Arī mēs ar savu inteliģenci uztveram tikai to, kas valda kapsētās, tikai mēs to neapzināmies. Tādēļ mēs – tie, kuriem tas jāpārcēš – ejam uz anatomikumiem, secējam un pētām liķus un tās likumsakarības, kuras var uztvert liķī. Mēs aptveram tās ar savu inteliģenci un uzskatām par cilvēciskām likumsakarībām. Īstenībā tās ir tikai liķu likumsakarības; tādā tas, ko aptver, ko saprot inteliģence [vai intelekts], ir liķu likumsakarības.

Pārejot no pirmās 15. gs. puses otrajā, inteliģence atkal sāka mainīties, un pašlaik mēs piedzīvojam šo izmaiņu sākumu. Mūsu inteliģence iet noteiktu attīstības ceļu; pašlaik mēs vēl esam tajā inteliģences attīstības stadijā, kāda bija raksturīga grieķiem. Mēs aptveram ar savu inteliģenci to, kas ir pakļauts nāvei, taču arī šis inteliģences veids, kas saprot mirušo, pārveidojas, un turpmākajos gadsimtos un gadu tūkstošos šī inteliģence kļūs par kaut ko citu, par kaut ko pavisam, pavisam citu. Mūsu inteliģencē jau šodien var saskatīt noteiktas iezīmes, kas norāda uz šīm izmaiņām.

Mēs, cilvēki, piedzīvosim, ka mūsu inteliģencei būs nosliece saprast tikai nepareizo, maldīgo, nepatieso un izdomāt tikai ļauno.

To jau zināja slepenskolnieki un it sevišķi to zināja iesvētītie kopš kāda noteikta laika, proti, ka cilvēciskā inteliģence attīstās ļaunuma virzienā, ka ar laiku kļūs arvien neiespējamāk ar inteliģenci vien iepazīt labo. Pašlaik cilvēce šajā ziņā atrodas pārejas stadijā. Mēs varam teikt: cilvēkiem, kuri nenes sevī pavisam īpaši mežonīgus instinktus, sasprindzinot savu inteliģenci, vēl tik tikko izdodas nedaudz saskatīt labā gaismu, taču šī inteliģence iegūs arvien stiprāku noslieci izdomāt ļauno, caurstrāvot ar ļauno, ar maldiem cilvēka morāli un izziņu.

Šī atziņa bija viens no iemesliem tam, kādēļ iesvētītie sauca sevi par "bažu vīriem", jo patiešām, ja aplūko cilvēces attīstību no tās puses, kuru es tikko esmu aprakstījis, tad tā izraisa bažas; bažas tieši par inteliģences attīstības tendenci. Ne jau velti inteliģence var iedvest mūsdienu cilvēkam tik daudz pašlepnuma un augstprātības. Es gribētu teikt, ka tā ir priekšnojauta par inteliģences pārļauošanos piektajā pēcatlantīdas laika posmā, kura sākumā mēs pašlaik atrodamies.

Ja cilvēks neattīstītu neko citu bez inteliģences, tad viņš kļūtu uz Zemes par ļaunu būtņi. Ja mēs rēķināties ar cilvēka nākotni un gribam, lai šī nākotne būtu veselīga, mēs nedrīkstam paļauties uz vienusīgu inteliģences attīstību. Vēl ēģiptiešu-haldeju laikā šī inteliģence bija kaut kas labs, bet tad tā ir saradojusies ar nāves spēkiem. Nākotnē inteliģence arvien vairāk saradosies ar maldu spēkiem un ar ļauno.

Tas ir kaut kas tāds, attiecībā uz ko cilvēce nedrīkstētu nodoties ilūzijām. Cilvēcei būtu gluži vienkārši jārēķinās ar to, ka tai būs jāaizsargājas no vienusīgi attīstītās inteliģences. Ne velti caur antroposofiski orientēto garazinātņu cilvēcei tiks dots kaut kas cits, tiks dota iespēja uzņemt to, ko var iegūt no garīgās pasaules ar atjaunotas gaišredzības spēju, ko nevar izprast ar inteliģenci vien, ko var izprast, tikai iedziļinoties tajā, ko iesvētīšanas zinātne gūst no garīgajām pasaulēm ar gaišredzības starpniecību.

Taču tam ir nepieciešams kaut kas objektīvs, un te mēs nostājamies kāda dziļa kristīgās ezoterikas noslēpuma priekšā.

Ja Zemes attīstības gaitā nebūtu notikusi Golgātas mistērija, cilvēkiem savas inteliģences dēļ neizbēgami būtu jāklūst par ļaunām, maldos ieslīgušām būtņēm.

Jūs taču zināt, ka ar Golgātas mistēriju cilvēce ir saņēmusi ne tikai kādu mācību, kādu teoriju, pasaules uzskatu vai reliģiju. Pateicoties Golgātas mistērijai, ir noticis kaut kas pavisam reāls, kāds reāls fakts. Cilvēkā Jēzū no Nācaretes ir dzīvojis ārpuszemīšļa Kristus būtne. Pateicoties tam, ka Kristus ir dzīvojis Jēzū no Nācaretes, pēc Jēzus nāves Kristus būtne ir ienākusi Zemes attīstības plūsmā; kopš tā laika Kristus ir tajā iekšā. Mums tikai jāapzinās, ka tas ir objektīvs fakts, kuram kā tādām nav nekā kopīga ar to, ko mēs izzinām subjektīvi, ko mēs subjektīvi izjūtam. Mums tas jāzina mūsu izziņas dēļ. Mums tas jāuzņem savā ētosā (raksturā, dabā, tikumā) šī ētosa dēļ. Kristus ir savienojies ar cilvēces attīstības plūsmu; kopš tā laika Viņš tajā darbojas, un Viņš darbojas pirmām kārtām mūsu pašu dvēseles spēkos. Šo spēku mēs saucam par augšāmcelšanās spēku. Aptveriet reiz visu šī fakta dziļumu!

Paskatieties uz atšķirību starp cilvēku, kas ir dzīvojis pirms Golgātas mistērijas, un cilvēku, kas dzīvo pēc Golgātas mistērijas. Tie gan ir vienmēr tie paši cilvēki, jo dvēseles taču iet cauri atkārtotām Zemes dzīvēm. Tātad, aplūkojot Zemes cilvēku, mums jāredz starpība starp cilvēku, kas dzīvojis pirms Golgātas mistērijas, un tādu, kas dzīvo pēc Golgātas mistērijas.

Redziet, ja mēs runājam par vispārēju Dieva jēdzienu, tad šis vispārējais Dieva jēdziens nav Kristus jēdziens, jo pie vispārējā Dieva jēdziena var nonākt, aplūkojot dabu visās tās izpausmēs, aplūkojot cilvēka fizisko būtņi, ciktāl to var aplūkot ārēji. Kristus būtnei cilvēks var tuvoties tikai tad, kad Zemes dzīves gaitā viņš atklāj kaut ko pats sevī. Vispārējo Dieva jēdzienu var atrast, vienkārši sakot sev: 'Es esmu nonācis esamībā no kosmisko spēku sfēras.' Kristus impulss jāatrod sevī, ejot tālāk nekā mums ļauj iet mūsu daba. Ja cilvēks, dzīvojot pasaulē, neatrod Dieva jēdzienu, tad tā ir sava veida slimība. Vesels cilvēks īstenībā nekad nav patiesi ateists. Lai būtu par ateistu, jābūt kaut kādā veidā miesiski vai dvēseliski slimam. Šī

slimība bieži vien neizpaužas nekā citādi, kā tikai tādējādi, ka cilvēks ir ateists. Savukārt neiepazīt Kristu nav vis slimība, bet gan nelaime, garām palaista dzīve.

Apcerot savas piedzimšanas faktu no dabas spēkiem, ar veselīgu dvēseli izsekojot šim piedzimšanas faktam, var nonākt pie vispārēja Dieva jēdziena. Savukārt, pateicoties tam, ka dzīves gaitā cilvēks pārdzīvo kaut ko līdzīgu dvēseles atdzimšanai, viņš var nonākt pie Kristus jēdziena izpratnes. Pie šīs atdzimšanas, pateicoties kurai Kristus kā būtne var tikt atrasts cilvēka dvēselē, pirms Golgātas mistērijas cilvēks nevarēja nonākt. Un tā ir starpība, kurai es lūdzu jūs pievērst uzmanību, proti, ka pirms Golgātas mistērijas – kad Kristus ar savu būtību vēl nebija savienojies ar cilvēci –, cilvēks nevarēja piedzīvot šo atdzimšanu, nevarēja iepazīt, ka viņā dzīvo Kristus. Pēc Golgātas mistērijas cilvēks to var. Viņš var pats sevī atrast Kristus dzirksti, ja vien pēc tā tiecas savā dzīvē.

Ja cilvēks piedzīvo šo atdzimšanu, ja viņš atrod Kristus dzirksti sevī, ja viņš var vaļširdīgi un godīgi pateikt sev: "Nevis es, bet Kristus [darbojas] manī", tad viņam ir iespēja neļaut intelektam nogrimt maldos un kļūt jaunam. Kristīgās ezoterikas ziņā tas ir atpestīšanas augstākais jēdziens. Protams, mums ir jākopj, jāizglīto sava inteliģence, jo mēs taču nevaram palikt neinteliģenti; taču vienlaicīgi mums ir jāapzinās, ka kopjot un izglītojot savu inteliģenci, mums draud kārdinājums nodoties maldiem un ļaunumam. Mēs varam stāvēt pretī šim kārdinājumam tikai tad, ja izkopsim sevī izjūtu par to, ko cilvēces attīstībā ir ienesusi Golgātas mistērija.

Tas patiesi tā ir, ka cilvēks ar Kristus apziņu, būdams iekšēji saistīts ar Kristu, atrod iespēju nepadoties ļaunumam un maldiem. Ēģiptietim un haldejam nebija vajadzīga atdzimšana Kristū, jo viņš vēl juta savu radniecību ar kosmosu ar savu dabas doto inteliģenci. Grieķis ar savu inteliģenci būtībā vienkārši nonāca pie apziņas par nāves fenomena nopietnību, par tā nozīmi. Pašlaik cilvēce dzīvo tāda laikmeta sākumā, kad inteliģencei draud pārļaušanās, ja cilvēks necaurauž savu dvēseli ar Kristus spēku. Padomājiet par to, tas ir ārkārtīgi nopietni. Tas parāda, kā ir jāuztver noteiktas lietas, kuras mūsu laikā tikai vēl ieskanas; tas parāda, ka ir jādomā par to, ka mūsdienās cilvēki uzņem sevī tendenci, noslieci uz ļauno tieši tādēļ, ka attīsta savu inteliģenci arvien augstāk. Protams, būtu pilnīgi nepareizi domāt, ka inteliģence tagad būtu jāapspiež. Inteliģenci nedrīkst apspiest, taču saprātīgiem cilvēkiem nākotnē būs nepieciešama noteikta drošība, lai pielietotu inteliģenci tādēļ, jo inteliģence nes sevī kārdinājumu nodoties ļaunumam un maldiem. Tādēļ caurstrāvot inteliģenci ar Kristus principu mums jārod iespēja to atbilstoši pārveidot. Cilvēku inteliģence kļūtu viscaur arimaniska, ja Kristus impulss necaurstrāvotu viņu dvēseles.

Jūs jau zināt, cik daudz saskatāms cilvēces attīstībā, sevišķi mūsdienās, no tā, kas rāda, ka lietas, kuras es tikko esmu raksturojis, jau piesaka sevi. Padomājiet tikai, ar ko cilvēcei jau šodien draud materiālisms. Ja jūs padomāsiet, cik daudz cietsirdības, nežēlības caurauž mūsdienu kultūru, kas diez vai ir salīdzināms ar visbarbariskāko laikmetu nežēlību un cietsirdību, jūs diez vai vēl šaubīsities par to, ka inteliģences pagrimuma ausma jau skaidri sevi piesaka. Nevajadzētu virspusēji aplūkot mūsu laikmeta t.s. kultūras fenomenus, patiešām nevajadzētu šaubīties par to, ka mūsdienu cilvēkiem būtu jāsasparojas īstai Kristus impulsa izpratnei, ja viņi grib veselīgi turpināt attīstīties. **Mūsu laikā spēcīgi ļauj sevi manīt divi fenomeni: no vienas puses, parādās inteliģenti cilvēki, kuros ir skaidri sajūtamas jaunas tieksmes; no otras puses daudzi cilvēki neapzināti apspiež – nevis apkaro, bet tieši apspiež – šīs jaunās tieksmes tādējādi, ka ļauj savai inteliģencei gulēt, izvairās to pielietot. Mūsdienās ir vērojama vai nu dvēseles miegainība, vai nu – pie modrajām dvēselēm – stipra nosliece uz ļauno un uz maldiem.**

Un tagad atcerieties, ko es šeit reiz esmu teicis, proti, ka piecus, sešus, septiņus gadus dzimst citādāki bērni – ar tādu kā melanholisku sejas izteiksmi, kas ir skaidri manāma tam, kurš spēj kaut ko tādu ievērot. Un es esmu teicis: tas ir tādēļ, ka šodien dvēseles nelabprāt nāk materiālisma pārņemtajā pasaulē. Varētu teikt, ka pirms piedzimšanas dvēseles izjūt bailes no pasaules, kurā inteliģencei ir tieksme, nosliece uz ļauno un kas atrodas savas attīstības pagrimuma fāzē.

Tas ir kaut kas tāds, kas jāsāk apzināties tiem cilvēkiem, kuri nākotnē būs audzinātāji un skolotāji. Bērni šodien ir citādāki nekā pirms desmitiem gadu. To var redzēt, vērojot viņus pat ļoti virspusēji. Viņi jāaudzina un jāmāca citādāk, nekā tas tika darīts pirms desmitiem gadu. **Jāapzinās, ka īstenībā katru bērnu vajadzētu glābt, katrs bērns jāaudzina tā, lai viņš savas dzīves gaitā atrastu sevī Kristus impulsu un piedzīvotu savu atdzimšanu.**

Šādas atziņas nevar ietekmēt dzīvi, ja skolotājs vai audzinātājs zina par tām tikai teorētiski; tās darbojas

dzīvē tikai tad, ja cilvēks ir pārņemts ar tām līdz pat savas dvēseles dziļumiem. **Sevišķi no skolotājiem jāpieprasa, lai viņi savās dvēselēs būtu pārņemti ar bažām par cilvēci, kurai draud intelekta pavedināšana!** Lepnums, kādu mūsdienu cilvēce izjūt par savu intelektu, varētu tai smagi atriebties, ja tas netiktu mazināts ar to, ko esmu tikko izklāstījis, ja tas netiktu atspēkots ar apziņu, ka **labākais mani šajā un nākamajā inkarnācijā ir tas, ko es sevi atradišu kā Kristus impulsu.**

Un tagad mums ir jābūt skaidrībā par to, ka Kristus impulsu nedrīkst pārvērst par kādas reliģiozas kopienas dogmu. Kopš 15. gs. vidus dažādas reliģiozas kopienas drīzāk ir veicinājušas Kristus impulsa attālināšanos no cilvēces nekā tuvošanos tai. Tur cilvēkiem tiek iestāstītas dažnedažādas lietas, taču tās netuvina viņus Kristus impulsam, nepalīdz to izprast. **Cilvēkiem ir nepieciešams iemācīties just, ka viss, kas pēc Golgātas mistērijas viņiem var atklāties viņu iekšējā pasaulē, ir saistīts ar to, kas Zemei ir nācis klāt, pateicoties šai Golgātas mistērijai.**

Cilvēks, kurš sajūt Zemes jēgu Golgātas mistērijā, var saņemt, lai pateiktu sev: Zemes attīstība zaudētu jebkādu jēgu, ja cilvēki ļautu savam intelektam ieslīgt ļaunumā. Tas, kurš šādi izjūt Golgātas mistērijas jēgu, sajūt Zemes attīstību bez Golgātas mistērijas kā kaut ko bezjēdzīgu.

Tiem, kuri grib šodien un nākotnē audzināt un mācīt cilvēkus, ir stipri, ļoti stipri jācaurauž sevi ar šo atziņu, ar šo izjūtu, jāmacās aplūkot dzīvi no šī svarīgā redzespunkta. Jūs gan zināt, cik patiesībā mūsdienu cilvēki ir tālu no vēlēšanās atzīt kaut ko tādu; tādēļ nav nekā nepieciešamāka, kā arvien no jauna uzsvērt ne tikai garazinātnes nozīmi vispār, bet arī nopietnību, kurai jāpārņem mūsu dvēsele, kad mēs uzzinām attiecīgus cilvēces attīstības faktus, jo mums ne tikai jāzina par šo impulsu, bet gan jācaurstrāvo ar to visa sava dzīve.

Un es lūdzu jūs pievērst īpašu uzmanību šai īpašajai garazinātnes atklāsmei, proti, ka pašplūsmā palaista cilvēciskā inteligence neizbēgami nokļūst arimaniskā ietekmē, ka tā var kļūt stipra pozitīvā ziņā, tikai caurstrāvojoties ar Kristus impulsu.

Es domāju, ka tas, kurš patiešām sajūt visu šīs patiesības nopietnību, ienesīs šo nopietnību arī savā attieksmē pret dažādiem mūsdienu pasaules uzskatiem un pasaules uzskatu strāvājumiem, jo te ir daudz, ļoti daudz kas darāms.

Cilvēki, kas pašlaik nāk no Austrumeiropas, ar īpašām šausmām stāsta par kādu faktu, kas nebūt neliecina par milzīgu progresu ceļā uz kādu sevišķu civilizāciju. Es domāju par apbruņoto sievieti ("*Flinterweiber*") parādīšanos. Tā ir īpaša cilvēku šķira, kas veidojas Eiropas austrumos; tās ir Austrumeiropas iedzīvotājas, kuras tiek izmantotas mūsdienu revolucionārajā kustībā, kur tas, kurš nepieder valdošajai partijai, tiek likts cietumā un pēc kāda laika nogalināts, kur viņa dzīve katrā ziņā ir apdraudēta. Šim nolūkam tiek izraudzītas tieši jaunākas sievietes, kuras apbruņo ar karā pārpalikušām šautenēm un kurām ir uzdots nošaut pie varas nonākušās valdības pretiniekus. Šīs šāvējas ir gērbtas zagtās greznās drēbēs, uzcirtušās un viņām sagādā baudu nēsāt līdzīgu šauteni un nošaut cilvēkus. Viņas uzskata to par savienojamu ar mūsdienu cilvēciskumu un dižojas ar to, ka pamazām iemācās sajūst starpību starp to, kā šķakst jauno un veco cilvēku asinis. Jūs redzat, mēs esam nonākuši pie visai īpatnējām mūsdienu civilizācijas parādībām: šāvēju institūts ir kā nekā mūsdienu sasniegums.

Ir nepieciešams norādīt uz šādām parādībām. Tās pastāv, lai pievērstu uzmanību mūsu laika otrajai, tikpat nopietnajai pusei. Protams, nav nepieciešams zināt par šiem t.s. progresīvās kultūras pretīgiem augoņiem, lai patiešām sajūtu, cik nopietna ir mūsdienu situācija. Mēs varam sajūst šo nopietnību, pateicoties zināšanām par cilvēces attīstības likumsakarībām. **Gribētos, lai mūsdienu cilvēce, kas pakāpeniski arvien vairāk ir ieslīgusi miegā, sāktu atmošties. Bet cienīga atmošanās var notikt tikai tad, ja cilvēki aptvers visu sava uzdevuma nopietnību, un, ja viņi nopietni uztvers norādījumu uz to, ka vienpusīgi attīstītam intelektam draud arimanizācija. Tas ir impulss, kuram jācaurstrāvo mūs ar ārkārtīgu nopietnību.**